

**RANKING SADECKIEJ IZBY GOSPODARCZEJ
GMIN PRZYJAZNYCH ROZWOJOWI PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
POWIATU NOWOSADECKIEGO 2010**

Wstęp

Gmina, w której mieszkamy jest wspólnotą mieszkańców, którzy wpłacają do wspólnej kasy część dochodów, by je potem wydać na cele, które służą nam wszystkim, m.in. na edukację, drogi, chodniki, gospodarkę komunalną.

Budżet gminy stanowią:

- część podatku PIT (26 %), który płacimy od naszych wynagrodzeń,
- wpływy z podatku od nieruchomości, szczególnie tych związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej,
- dotacje celowe z Budżetu Państwa,
- inne.

Środkami gminy gospodarują wybierane przez nas władze na czele, których stoją wójtowie i burmistrzowie. Wśród nich, są tacy, którzy w czasie swojej kadencji oprócz rutynowych obowiązków koncentrują się tylko na rozdysponowaniu tych środków z roku na rok w ten sam sposób. Natomiast jest większość wójtów, którzy dodatkowo poświęcają swój czas na powiększenie środków finansowych gminy, aby lepiej zabezpieczyć potrzeby swoich gmin poprzez:

- tworzenie klimatu dla miejscowych przedsiębiorców, aby mogli tworzyć jak najwięcej miejsc pracy,
- szukanie inwestorów z zewnątrz,
- zdobywanie środków zewnętrznych m.in. z Unii Europejskiej na dofinansowanie projektów niezbędnych gminie.

Musimy pamiętać, że jeżeli rośnie ilość miejsc pracy w regionie to mechanizmy rynku powodują, że rosną również wynagrodzenia, więcej obywateli gminnej wspólnoty płaci od wyższych wynagrodzeń podatki, czyli w sposób trwały rośnie budżet gminy. Ponadto mieszkańcy nie muszą wyjeżdżać za granicę, opuszczać wspólnoty gminnej i rodziny w celu poszukiwania pracy.

Dlatego też nasza Izba przygotowała w oparciu o nadesłane przez gminy ankiety, jak również dane z Powiatowego Urzędu Pracy, ranking gmin przyjaznych rozwojowi przedsiębiorczości.

Tym razem w rankingu punktowaliśmy (0-12) i (0-24) takie parametry jak:

1. procentowy przyrost miejsc pracy na terenie gminy,
2. liczba etatowych pracowników Urzędu Gminy na 1000 mieszkańców (im więcej urzędników tym mniej punktów),
3. wzrost/spadek zadłużenia gminy na jednego mieszkańca punkty (im mniejszy przyrost zadłużenia tym więcej punktów),
4. wartość zrealizowanych inwestycji z udziałem środków unijnych na jednego mieszkańca i wartość zrealizowanych inwestycji z innych środków na jednego mieszkańca.

Ważne dla rozwoju regionu są wybory samorządowe oparte nie na emocjach, ale na konkretnych liczbach.

Ranking gmin przyjaznych rozwojowi przedsiębiorczości.

Wyniki badań.

Na przełomie października i listopada 2010 r. Sąddecka Izba Gospodarcza przeprowadziła badanie pod nazwą: „Ranking gmin przyjaznych przedsiębiorczości”. Przyjęta metodologia polegała na skierowaniu ankiet do 16 gminnych jednostek terytorialnych powiatu nowosądeckiego oraz miasta Nowy Sącz, w których zawarto siedem pytań. Pytania zostały opracowane przez zespół powołany przez Sąddecką Izbę Gospodarczą i dotyczyły wybranych obszarów aktywności jednostek na rzecz rozwoju przedsiębiorczości. Analiza udzielonych odpowiedzi pozwoliła na ocenę poszczególnych gmin. W konsekwencji po dokonaniu tej oceny we wszystkich obszarach, dodając punkty z poszczególnych pojedynczych ocen, otrzymano wyniki stanowiące ranking gmin przyjaznych przedsiębiorczości. W ankiecie udział wzięło 13 jednostek, tj. 12 gmin powiatu nowosądeckiego ziemskiego oraz miasto Nowy Sącz.

Miejsce w rankingu	Miasto lub Gmina	Suma pkt.	Ilość mieszkańców w Gminie	Ilość miejsc pracy na terenie gminy*:				Liczba etatowych pracowników urzędu miasta/gminy:				Zadłużenie gminy:				Wartość projektów inwestycyjnych zrealizowanych w latach 2006-2010 (fundusze UE i inne)			Rezerwa terenów pod działalność gospodarczą	Ocena projektów w zakresie rozwoju przedsiębiorczości
				obecnie	2006	2009	Przyrost miejsc pracy	Ilość punktów	30.11.2006	Obecnie	na 1000 mieszkańców	Ilość punktów	31.11.2006 w mln zł	Obecnie w mln zł	wzrost na 1 mieszkańca	Ilość punktów	Wartość w mln zł	na 1 mieszk.	Ilość punktów	Ilość punktów
1	Chełmiec	56	26 273	2 619	3 518	34%	18	40	60	2,28	8	14,01	8,26	-219 zł	12	20,2	769 zł	2	5	11
2	Nowy Sącz Miasto	52	83 822	17 100	19 200	12%	10	300	330	3,94	4	50,65	66,20	185 zł	4	461,8	5 510 zł	10	12	12
3	Stary Sącz	49	22 995	1 792	2 262	26%	12	48	47	2,04	10	4,23	1,17	-133 zł	10	35,0	1 521 zł	5	7	5
4	Nawojowa	48	8 115	653	940	44%	24	29	35	4,29	3	0,00	0,33	41 zł	6	53,6	6 570 zł	12	0	3
5	Łącko	44	15 762	849	876	3%	6	29	29	1,84	11	10,61	7,54	-195 zł	11	19,1	1 209 zł	4	9	3
6	Rytro	42	3 778	239	329	38%	20	16	24	6,35	2	3,90	5,17	337 zł	3	3,0	781 zł	3	8	6
7	Korzenna	41	13 966	643	898	40%	22	40	43	3,08	6	2,99	2,27	-51 zł	9	6,8	483 zł	1	0	3
8	Kamionka Wielka	40	9 736	433	556	28%	14	19,5	20,5	2,11	9	1,29	1,35	7 zł	7	44,9	4 613 zł	9	1	0
9	Grybów - wieś	35	23 834	1 934	1 982	2%	2	56	42	1,76	12	0,00	0,00	0 zł	8	9,4	395 zł	0	10	3
10	Łososina Dolna	31	10 429	815	1 094	34%	16	27	29	2,78	7	0,79	5,00	403 zł	2	23,0	2 205 zł	6	0	0
11	Muszyna	27	11 669	1 455	1 496	3%	4	47	77	6,60	1	10,28	21,09	926 zł	0	65,4	5 605 zł	11	11	0
12	Krynica	20	16 895	3 672	3 933	7%	8	128	150	8,88	0	4,24	14,68	618 zł	1	47,4	2 803 zł	8	0	3
13	Gródek n Dunajcem	18	9 208	624	620	-1%	0	30	32	3,48	5	1,84	2,61	84 zł	5	21,7	2 362 zł	7	0	1

* dane z Powiatowego Urzędu Pracy

Gminy: Grybów miasto, Łabowa, Piwniczna - Zdrój, Podgórzcie nie odesłały wypełnionych ankiet.

1. Liczba miejsc pracy

Celem przeprowadzonego badania było uzyskanie informacji na temat liczby faktycznych i oficjalnych miejsc pracy, jakie istnieją na terenie danej gminy. Z przedstawionych w tabeli danych wynika, że zdecydowanie największą liczbą miejsc pracy dysponuje Nowy Sącz, co jest oczywistą konsekwencją faktu, że jest to największa jednostka powiatu, pełniąc funkcję bieguna wzrostu subregionu nowosądeckiego. W dalszej kolejności uplasowała się Krynica-Zdrój, a następnie Chełmiec oraz Stary Sącz. Z kolei najniższa liczba miejsc pracy występuje w gminach Rytro, Kamionka Wielka, Gródek nad Dunajcem oraz Korzenna i Łącko. Sam fakt istnienia legalnych miejsc pracy jest informacją istotną, jednak niezbyt przydatną przy analizie porównawczej. Koniecznym jest zatem odniesienie tych danych do liczby mieszkańców danej jednostki. Na potrzeby niniejszego opracowania wskaźnik ten został określony jako „wskaźnik gęstości zatrudnienia” (liczba miejsc pracy przypadająca na 1000 mieszkańców).

Innym narzędziem umożliwiającym precyzyjną ocenę badanego zjawiska i porównanie jednostek gminnych pomiędzy sobą jest przyrost liczby miejsc pracy w badanym okresie tj. od roku 2006 do 2009.

W świetle zaprezentowanych danych należy zwrócić uwagę na fakt, że najwyższym wskaźnikiem gęstości zatrudnienia charakteryzują się miasto Nowy Sącz oraz gmina Krynica-Zdrój – wartość wskaźnika wyniosła 230. W dalszej kolejności Muszyna i Chełmiec – wartość wskaźnika 130. Najniższą wartość tego miernika wykazuje Łącko, Korzenna oraz Kamionka Wielka – 60.

Kolejny miernik zastosowany w badaniu to ocena przyrostu miejsc pracy w okresie badawczym, gdzie rokiem bazowym jest 2006, natomiast 2009 stanowi końcowy rok badania. W świetle zawartych danych zwraca uwagę fakt bardzo znaczącego przyrostu wartości tego wskaźnika w gminie Nawojowa (43,95%), Korzenna (39,65%), Rytro (37,66%), w gminie Chełmiec (34,33%), w Łososinie Dolnej (przyrost o 34,23%) oraz w Kamionce Wielkiej (28,41%) i w Starym Sączu (26,23%).

Najniższą wartość tego miernika zauważyć można w Gródku nad Dunajcem, która to gmina jako jedyna wykazuje ujemną wartość miary (-0,64%). Również niski przyrost miejsc pracy zaobserwowano w Grybowie-wsi (2,48%), Muszynie (2,82%)

oraz w Łącku (3,18%). Zaskoczeniem jest również relatywnie niska wartość tegoż przyrostu w Krynicy-Zdroju (7,11%).

2. Liczba etatowych pracowników urzędu miasta/gminy

W świetle przeprowadzonych badań należy stwierdzić, że najwyższą liczbę etatowych pracowników administracji posiada miasto Nowy Sącz – 330 osób oraz Krynica-Zdrój – 150. Nie budzi zdziwienia najwyższa wartość tego wskaźnika w Nowym Sączu – jak już wspomniano jest to największe miasto subregionu – kilkakrotnie większe od każdej z pozostałych gmin subregionu.

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że liczba osób pracujących w urzędzie gminy Krynica-Zdrój, w odniesieniu do porównywalnych wielkościami gmin jest bardzo wysoka, co sugeruje znaczący przerost etatów w tej jednostce.

Najniższe koszty osobowe administracji wykazują gminy: Kamionka Wielka, Łososina Dolna oraz Łącko. Analizowany wskaźnik stanowi niepełny obraz kosztów administracji w jednostkach terytorialnych. Aby dokonać porównania tych danych należy skonstruować wskaźnik, który ma charakter względny, a zatem przedstawić miarę, jaka liczba urzędników przypada na 1000 mieszkańców danej gminy. Z przedstawionych w tabeli danych jednoznacznie wynika, że wskaźnik ten osiąga najwyższą wartość w gminie Krynica-Zdrój (8,88) oraz w Muszynie (6,60), a następnie w Gródku nad Dunajcem (5,65). Te jednostki są zdecydowanie najbardziej „zbiurokratyzowanymi” w subregionie. Jednostki o najmniejszym wskaźniku biurokracji to: Grybów – wieś, Łącko oraz Stary Sącz.

3. Zadłużenie gminy

Badanie poziomu zadłużenia jednostek terytorialnych przeprowadzone zostało wyłącznie jako przyrost zadłużenia w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Najwyższy wzrost zadłużenia wykazują dwie gminy uzdrowiskowe – Muszyna (przyrost o 926,42 zł) oraz Krynica-Zdrój (617,70 zł), jak również gmina Łososina Dolna (403,26 zł).

Na przeciwnym biegunie znalazły się gminy, w których wskaźnik zadłużenia w przeliczeniu na mieszkańca zmniejszył się, a zatem przyrost osiągnął wartość ujemną. Do tej grupy jednostek zaliczyć należy: Chełmiec (-218,72 zł), Łącko (-194,88 zł),

Stary Sącz (-133,04 zł) oraz Korzenną (-51,36 zł). W pozostałych jednostkach wartość tego miernika nie wykazała istotnych zmian w okresie badawczym.

4. Suma pozyskanych funduszy zewnętrznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Analizowany obszar zaliczyć należy do najistotniejszych mierników oceny aktywności władz samorządowych. Nie dokonano podziału na źródła finansowania ze środków Unii Europejskiej i inne, ponieważ z punktu widzenia założonych celów opracowania nie jest istotne źródło pochodzenia tych środków, natomiast ważne jest to, że są to źródła zewnętrzne, wykorzystane na cele inwestycyjne.

Do najbardziej aktywnych gmin w tym obszarze zaliczyć należy: Nawojową, Muszynę, Nowy Sącz, Kamionkę Wielką, Krynicę-Zdrój gdzie wartość wskaźnika przekroczyła 4,5 tys. zł na mieszkańca. Z kolei najmniej środków zewnętrznych przypadających na jednego statystycznego mieszkańca pozyskała gmina Korzenna, Grybów-wieś.

Prezentowane dane pozwalają na ocenę aktywności władz samorządowych w tym aspekcie. Niewątpliwie pozytywnie ocenić należy te jednostki, które pozyskują środki finansowe tzw. pozabudżetowe na realizację różnych zadań inwestycyjnych. Jednakże trzeba podkreślić, że nie wszystkie z tych dochodów mają charakter wspierania przedsiębiorczości – część z tych środków pozyskiwanych jest na przykład na zadania związane ze skutkami usuwania klęsk żywiołowych (powodzie, osuwiska) i jakkolwiek są bardzo ważnym elementem działań gmin, to realizacja tych zadań nie ma żadnego wpływu na rozwój przedsiębiorczości bądź też wpływ ten jest mało istotny. Zatem koniecznym byłoby dokonanie oceny aktywności jednostek terytorialnych w obszarze generowania dodatkowych dochodów gmin, ale wyłącznie na cele inwestycji o charakterze mnożnikowym, które w sposób bezdyskusyjny powodują wzrost aktywności mieszkańców (i innych osób) w obszarze przedsiębiorczości.

5. Wzrost miejsc pracy – czy zadłużenie gminy wpływa na wzrost miejsc pracy

Analizując zależność pomiędzy wzrostem zadłużenia poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego, a przyrostem miejsc pracy należy stwierdzić, że przedstawione dane nie upoważniają do wniosków, które potwierdzałyby tę relację jako

istniejącą. Generalnie można zaobserwować zależność wręcz odwrotną – w gminach, w których zadłużenie na 1 mieszkańca zmniejszyło się znacznie, nastąpił wyraźny wzrost zatrudnienia, np. Chełmiec, Korzenna, Stary Sącz. Z kolei przykładem korelacji dodatniej pomiędzy przyrostem zadłużenia oraz wzrostem liczby miejsc pracy jest gmina Łososina Dolna, gdzie w badanym okresie wystąpił radykalny wzrost zatrudnionych. W innych jednostkach zależności te są na tyle rozbieżne, że nie upoważniają do wyciągania generalnych wniosków.

Uzupełnieniem analizy wskaźnikowej jest ocena planowanych priorytetowych zadań w obszarze rozwoju przedsiębiorczości w poszczególnych jednostkach terytorialnych i rezerwa terenów pod działalność gospodarczą. Należy stwierdzić, że generalnie gminy nie są przygotowane do realizacji tego typu zadań: dominują sformułowania bardzo ogólne, opisujące zadania, które mają niewielki bezpośredni wpływ na rozwój przedsiębiorczości lub też w ogóle nie dotyczą tego zagadnienia. Część gmin zupełnie nie planuje żadnych działań w tym obszarze, natomiast część jednostek posiłkuje się ogólnymi dokumentami typu strategia lub też konkretnymi zadaniami inwestycyjnymi, planowanymi w kolejnych latach budżetowych. Z tego wniosek, że problematyka związana z przedsiębiorczością nie jest właściwie pojmowana przez administrację gminną. Wyjątkiem jest tutaj miasto Nowy Sącz, które co prawda przedstawiło zapisy z dokumentu strategia rozwoju miasta, niemniej w sposób konkretny przedstawiono planowane działania.

Podsumowanie

Przeprowadzona analiza pozwoliła na ocenę działalności 12 gmin powiatu nowosądeckiego oraz miasta Nowy Sącz. Pierwsza pozycja gminy Chełmiec oraz Nowy Sącz jest konsekwencją wysokiego wzrostu liczby miejsc pracy, jak również relatywnie niskiej liczby pracowników administracji. Kolejna pozycja w rankingu, którą zajmuje Stary Sącz jest konsekwencją tego, że we wszystkich analizowanych obszarach gmina plasowała się wysoko. Zaskakująco nisko sklasyfikowano gminę Krynica-Zdrój, relatywnie niewielki przyrost miejsc pracy wraz z bardzo poważnym rozrostem administracji, wysoki przyrost zadłużenia oraz brak terenów inwestycyjnych to główne przyczyny tak niskiej oceny tej gminy, czego nie rekompensuje wysoki wskaźnik

pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych przypadający na jednego mieszkańca.

Wartym jest podkreślenia fakt łącznego pozyskania środków zewnętrznych w wysokości 811,2 milionów złotych co niewątpliwie pozytywnie wpłynie na rozwój naszego regionu.